

DECLARAȚIA UNIVERSALĂ A DREPTURILOR OMULUI

din 10 decembrie 1948

EMITENT: ORGANIZAȚIA NAȚIUNILOR UNITE

PUBLICAT ÎN: Brosura din 10 decembrie 1948

La 10 decembrie 1948, Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat și proclamat Declarația universală a drepturilor omului. După acest act istoric, Adunarea Generală a recomandat statelor membre să nu precupească nici unul din mijloacele care le stau la dispoziție pentru a publica în mod solemn textul Declarației și "pentru a face astfel ca el să fie distribuit, afișat, citit și comentat, în principal în școli și în alte instituții de învățământ, indiferent de statutul politic al țărilor sau teritoriilor".

PREAMBUL

Considerind că recunoașterea demnității inerente tuturor membrilor familiei umane și a drepturilor lor egale și inalienabile constituie fundamentul libertății, dreptății și păcii în lume,

Considerind că ignorarea și disprețuirea drepturilor omului au dus la acte de barbarie care revoltau conștiința omenirii și că faurirea unei lumi în care ființele umane se vor bucura de libertatea cuvintului și a convingerilor și vor fi eliberate de teama și mizeria a fost proclamată drept cea mai înaltă aspirație a oamenilor,

Considerind că este esențial ca drepturile omului să fie ocrotite de autoritatea legii pentru ca omul să nu fie silit să recurgă, ca soluție extremă, la revolta împotriva tiraniei și asupririi,

Considerind că este esențial să se încurajeze dezvoltarea relațiilor prietenești între națiuni,

Considerind că în Carta popoarele Organizației Națiunilor Unite au proclamat din nou credința lor în drepturile fundamentale ale omului, în demnitatea și în valoarea persoanei umane, drepturi egale pentru bărbați și femei și că au hotărât să favorizeze progresul social și îmbunătățirea condițiilor de viață în cadrul unei libertăți mai mari,

Considerind că statele membre s-au angajat să promoveze în colaborare cu Organizația Națiunilor Unite respectul universal și efectiv față de drepturile omului și libertățile fundamentale, precum și respectarea lor universală și efectivă,

Considerind că o concepție comună despre aceste drepturi și libertăți este de cea mai mare importanță pentru realizarea deplină a acestui angajament,

ADUNAREA GENERALĂ

proclama Prezenta declarație universală a drepturilor omului, ca ideal comun spre care trebuie să tindă toate popoarele și toate națiunile, pentru că toate persoanele și toate organele societății să se străduiască, având această declarație permanent în minte, ca prin învățătura și educație să dezvolte respectul pentru aceste drepturi și libertăți și să asigure prin măsuri progresive de ordin național și internațional, recunoașterea și aplicarea lor universală și efectivă, atât în sinul popoarelor statelor membre, cât și al celor din teritoriile aflate sub jurisdicția lor.

ART. 1

Toate ființele umane se nasc libere și egale în demnitate și în drepturi.

Ele sînt înzestrate cu rațiune și conștiință și trebuie să se comporte unele față de altele în spiritul fraternității.

ART. 2

Fiecare om se poate prevala de toate drepturile și libertățile proclamate în prezenta declarație fără nici un fel de deosebire ca, de pilda, deosebirea de rasa, culoare, sex, limba, religie, opinie politica sau orice alta opinie, de origine nationala sau socială, avere, naștere sau orice alte împrejurări. În afară de aceasta, nu se va face nici o deosebire după statutul politic, juridic sau internațional al tarii sau al teritoriului de care tine o persoana, fie ca aceasta țara sau teritoriu sînt independente, sub tutela, neautonome sau supuse vreunei alte limitări de suveranitate.

ART. 3

Orice fiinta umană are dreptul la viata, la libertate și la securitatea persoanei sale.

ART. 4

Nimeni nu va fi ținut în sclavie, nici în servitute: sclavajul și comerțul cu sclavi sînt, interzise sub toate formele lor.

ART. 5

Nimeni nu va fi supus la torturi, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante.

ART. 6

Fiecare om are dreptul sa i se recunoască pretutindeni personalitatea juridică.

ART. 7

Toți oamenii sînt egali în fata legii și au, fără nici o deosebire, dreptul la o egala protecție a legii. Toți oamenii au dreptul la o protecție egala impotriva oricărei discriminări care ar viola prezenta declarație și impotriva oricărei provocari la o asemenea discriminare.

ART. 8

Orice persoana are dreptul la satisfactia efectivă din partea instanțelor juridice naționale competente impotriva actelor care violeaza drepturile fundamentale ce-i sînt recunoscute prin constituție sau lege.

ART. 9

Nimeni nu trebuie sa fie arestat, deținut sau exilat în mod arbitrar.

ART. 10

Orice persoana are dreptul în deplina egalitate de a fi audiată în mod echitabil și public de către un tribunal independent și impartial care va hotărî fie asupra drepturilor și obligațiilor sale, fie asupra temeiniciei oricărei acuzari în materie penală îndreptată impotriva sa.

ART. 11

1. Orice persoana acuzata de comiterea unui act cu caracter penal are dreptul sa fie presupusa nevinovată pînă cînd vinovăția sa va fi stabilită în mod legal în cursul unui proces public în care i-au fost asigurate toate garanțiile necesare apărării sale.

2. Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care nu constituiau, în momentul cînd au fost comise, un act cu caracter penal conform dreptului internațional sau național. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsa mai grea decît aceea care era aplicabilă în momentul cînd a fost savirsit actul cu caracter penal.

ART. 12

Nimeni nu va fi supus la imixtiuni arbitrare în viata sa personală, în familia sa, în domiciliul lui sau în corespondenta sa, nici la atingeri aduse onoarei și reputației sale. Orice persoana are dreptul la protecția legii impotriva unor asemenea imixtiuni sau atingeri.

ART. 13

1. Orice persoana are dreptul de a circula în mod liber și de a-și alege resedinta în interiorul granițelor unui stat.

2. Orice persoana are dreptul de a părăsi orice țara, inclusiv a sa, și de a reveni în țara sa.

ART. 14

1. În caz de persecutie, orice persoana are dreptul de a cauta azil și de a beneficia de azil în alte tari.

2. Acest drept nu poate fi invocat în caz de urmărire ce rezulta în mod real dintr-o crima de drept comun sau din acțiuni contrare scopurilor și principiilor Organizației Națiunilor Unite.

ART. 15

1. Orice persoana are dreptul la o cetățenie.

2. Nimeni nu poate fi lipsit în mod arbitrar de cetățenia sa sau de dreptul de a-și schimba cetățenia.

ART. 16

1. Cu începere de la împlinirea vârstei legale, bărbatul și femeia, fără nici o restricție în ce privește rasa, naționalitatea sau religia, au dreptul de a se căsători și de a întemeia o familie. Ei au drepturi egale la contractarea căsătoriei, în decursul căsătoriei și la desfacerea ei.

2. Căsătoria nu poate fi încheiată decât cu consimțământul liber și deplin al viitorilor soți.

3. Familia constituie elementul natural, și fundamental al societății și are dreptul la ocrotire din partea societății și a statului.

ART. 17

1. Orice persoana are dreptul la proprietate, atât singura, cât și în asociație cu alții.

2. Nimeni nu poate fi lipsit în mod arbitrar de proprietatea sa.

ART. 18

Orice om are dreptul la libertatea gândirii, de conștiință și religie; acest drept include libertatea de a-și schimba religia sau convingerea, precum și libertatea de a-și manifesta religia sau convingerea, singur sau împreună cu alții, atât în mod public, cât și privat, prin învățătura, practici religioase, cult și îndeplinirea riturilor.

ART. 19

Orice om are dreptul la libertatea opiniilor și exprimării; acest drept include libertatea de a avea opinii fără imixtiune din afară, precum și libertatea de a cauta, de a primi și de a raspindi informații și idei prin orice mijloace și independent de frontierele de stat.

ART. 20

1. Orice persoana are dreptul la libertatea de întrunire și de asociere pașnică.

2. Nimeni nu poate fi silit să facă parte dintr-o asociație.

ART. 21

1. Orice persoana are dreptul de a lua parte la conducerea treburilor publice ale țării sale, fie direct, fie prin reprezentanți liber aleși.

2. Orice persoana are dreptul de acces egal la funcțiile publice din țara sa.

3. Vointa poporului trebuie să constituie baza puterii de stat; aceasta vointa trebuie să fie exprimată prin alegeri nefalsificate, care să aibă loc în mod periodic prin sufragiu universal, egal și exprimat prin vot secret sau urmînd o procedura echivalentă care să asigure libertatea votului.

ART. 22

Orice persoana, în calitatea sa de membru al societății, are dreptul la securitatea socială; ea este îndreptată să prin efortul național și colaborarea internațională, tinîndu-se seama de organizarea și resursele fiecărei țări, să obțină realizarea drepturilor economice, sociale și culturale indispensabile pentru demnitatea sa și libera dezvoltare a personalității sale.

ART. 23

1. Orice persoana are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii sale, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la ocrotirea împotriva șomajului.

2. Toți oamenii, fără nici o discriminare, au dreptul la salariu egal pentru munca egală.

3. Orice om care muncește are dreptul la o retribuire echitabilă și satisfăcătoare care să-i asigure atât lui, cât și familiei sale, o existență conformă cu demnitatea umană și completată, la nevoie, prin alte mijloace de protecție socială.

4. Orice persoana are dreptul de a întemeia sindicate și de a se afilia la sindicate pentru apărarea intereselor sale.

ART. 24

Orice persoana are dreptul la odihnă și recreație, inclusiv la o limitare rezonabilă a zilei de muncă și la concedii periodice plătite.

ART. 25

1. Orice om are dreptul la un nivel de trai care să-i asigure sănătatea și bunăstarea lui și familiei sale, cuprinzînd hrana, îmbrăcămîntea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciilor sociale necesare; el are dreptul la asigurare în caz de șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrînet sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de vointa sa.

2. Mama și copilul au dreptul la ajutor și ocrotire deosebite. Toți copiii, fie ca sînt născuți în cadrul unei căsătorii sau în afară acesteia, se bucura de aceeași protecție socială.

ART. 26

1. Orice persoana are dreptul la învățatura. Învățămîntul trebuie sa fie gratuit, cel puțin în ceea ce privește învățămîntul elementar și general. Învățămîntul tehnic și profesional trebuie sa fie la indemina tuturor, iar învățămîntul superior trebuie sa fie de asemenea egal, accesibil tuturor, pe baza de merit.

2. Învățămîntul trebuie sa urmărească dezvoltarea deplina a personalității umane și întărirea respectului fata de drepturile omului și libertățile fundamentale. El trebuie sa promoveze înțelegerea, toleranta, prietenia între toate popoarele și toate grupurile rasiale sau religioase, precum și dezvoltarea activității Organizației Națiunilor Unite pentru menținerea păcii.

3. Părinții au dreptul de prioritate în alegerea felului de învățămînt pentru copiii lor minori.

ART. 27

1. Orice persoana are dreptul de a lua parte în mod liber la viata culturală a colectivității, de a se bucura de arte și de a participa la progresul științific și la binefacerile lui.

2. Fiecare om are dreptul la ocrotirea intereselor morale și materiale care decurg din orice lucrare științifică, literară sau artistică al carei autor este.

ART. 28

Orice persoana are dreptul la o orinduire socială și internaționala în care drepturile și libertățile expuse în prezenta declarație pot fi pe deplin infaptuite.

ART. 29

1. Orice persoana are îndatoriri fata de colectivitate, deoarece numai în cadrul acesteia este posibila dezvoltarea libera și deplina a personalității sale.

2. În exercitarea drepturilor și libertăților sale, fiecare om nu este supus decît numai ingradirilor stabilite prin lege, exclusiv în scopul de a asigura cuvenită recunoaștere și respectare a drepturilor și libertăților altora și ca sa fie satisfacute justele cerințe ale moralei, ordinii publice și bunastarii generale într-o societate democratica.

3. Aceste drepturi și libertăți nu vor putea fi în nici un caz exercitate contrar scopurilor și principiilor Organizației Națiunilor Unite.

ART. 30

Nici o dispoziție a prezentei Declarații nu poate fi interpretată ca implicind pentru vreun stat, grupare sau persoana dreptul de a se deda la vreo activitate sau de a savirsi vreun act îndreptat spre desființarea unor drepturi sau libertăți enunțate în prezenta declarație.